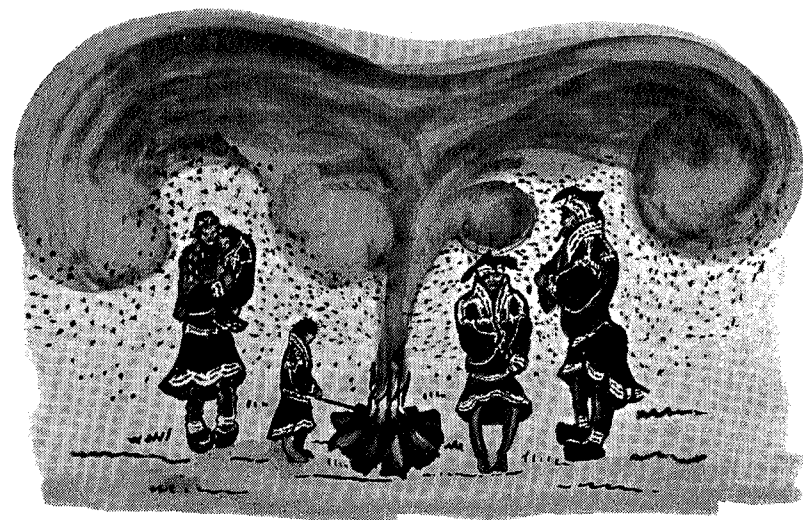
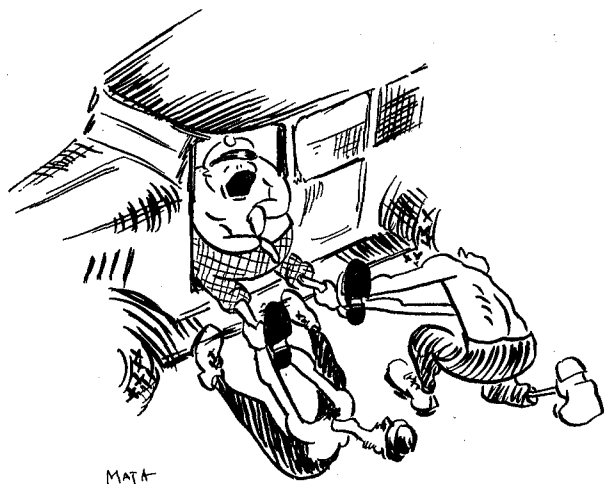

lutt nødvendighet å skaffe avveksling på hviledagen — og den beste hvile er ikke å være i ro, ikke å synke sammen i setet på en bil, men strekke på bena og bruke kroppen. Alle de som kjenner det som et virkelig behov å komme ut i marka, kan ikke bli tilfreds med å ombytte bena med bilen, for hvile og adspredelse er vekselbruk av kroppen.

Bør så alle biler ophugges og kastes på dungen? Neppe. Bilen er et fortreffelig kommunikasjonsmiddel, og som det kan den også gjøre fotturistene uvurderlige tjenester og legge nytt fjell under støvlene. Det er kombinasjonen til bils og til bens som er den ideelle. Bilen bringer en op til døren inn til fjellet på noen timer. Man får kanskje fri i rett tid lørdag, og er man da beslektet eller besvogret med en bil eller selv har et nogenlunde pålitelig motorkjøretøy, kan man velge nær sagt hvad man vil av fjell for sin weekend-tripp. Skal det være en tripp til Nedalen? Vel, stig op! Eller skal vi kanskje avlegge en snarvisitt i Trollheimen og besøke Jøldals- eller Gjevilvasshytta? All right, tanken er fylt — stig op!

Det er nettop ved å øke mulighetene for å komme til fjells at bilene fra en ivrig friluftsmanns synspunkt ikke er en fiende, men en god venn — den beste vi har. Det er ikke lenger så mange som kan bevilge sig ukelange ferier når fjell-lengselen begynner å krible i blodet. Tiden er kostbar, men fjellet vinker. Da står bilen der og tilbyr sin tjeneste, villig til å føre dig til dine lengsels mål så hurtig som din beskjedne fritid krever det — og tilbake til byen igjen punktlig når plikten kaller. Det vilde være mere romantisk å kunne snøre ranslen i ro og mak og ta vandringsstaven fatt hjemme, men tiden forlanger tempo. Og så får vi finne oss i det og gå til en radikal omskrivning av det kjente vers så det passer for oss: «Naar du vil paa Fjeldesti, maa du Bilen kjøre.....». *Gnist.*

EN SOMMERTUR I FINNMARKEN

Efter fire døgn reise stod jeg igjen på landjorden, i Bossekopp i Finnmarken, innerst i Altafjorden. Bossekopp — ødslig og fattigslig — nærmest å sammenligne med en steinrøis med små huser i. Sauer og kuer på beite langs veikantene.

Trær møtte vi først innenfor Bossekopp. Der stod furuskogen tett med sterkt farvede blomster og gress i skogbunnen.

Jeg bilte innover sammen med distriktslægen dr. Palle Lie, som skulde på sykebesøk til Kautokeino. En ung medhjelper hadde han, for ingen visste hvad som kunde hende på turen. Veiene var meget vanskelige, næsten ufarbare på grunn av regnet, hadde vi fått melding om.

Midt i skogen passerte vi hertugen av Roxburghs eiendom — nogen små, maleriske hus. Hit op drar hertugen med sitt store følge hvert år for å fiske.

Eftersom vi kom høiere op, avløstes skogen av forkrøblede småbjørk. Vi passerte Finnmark Turistforenings første fjellhytte, Gar-

gia, uten å stanse mere enn for å hilse som snarest på de to gamle som stelte der.

Veien blev mer og mer sølet og hullet efterhvert som vi kom høiere op. Rett som det var måtte vi ut og hjelpe bilen op av hullene.

Vidda strakte sig foran oss, uendelig, grå og trist. Vi var på Bæskades, det høieste og hårdeste stykket mellem Bossekopp og Kautokeino.

Den opvardedede vinterveien gikk snart ved siden av sommerveien, snart langt borte, eller forsvant helt. Til tross for den tette varding er det vanskelig om vinteren, i ikke absolutt godt vær, å følge veien.

Langsamt men sikkert gikk det frem, forbi Lodikken, et litet fjell på vidda, og frem til Suoluowobme fjellstue. Her stanset vi for å spise. Mygghettene kom på, og myggoljene op, for å skjerm oss mot de tusen best som overfalt oss. «Dette er ikke noe mot senere», sa verten. Vi hadde altså noget i vente, forstod jeg.

Gjestestuen var koselig, minnet om en almindelig seterstue, med et bord, nogen krakker og to brede brisker. Her var rent, pent og hyggelig.

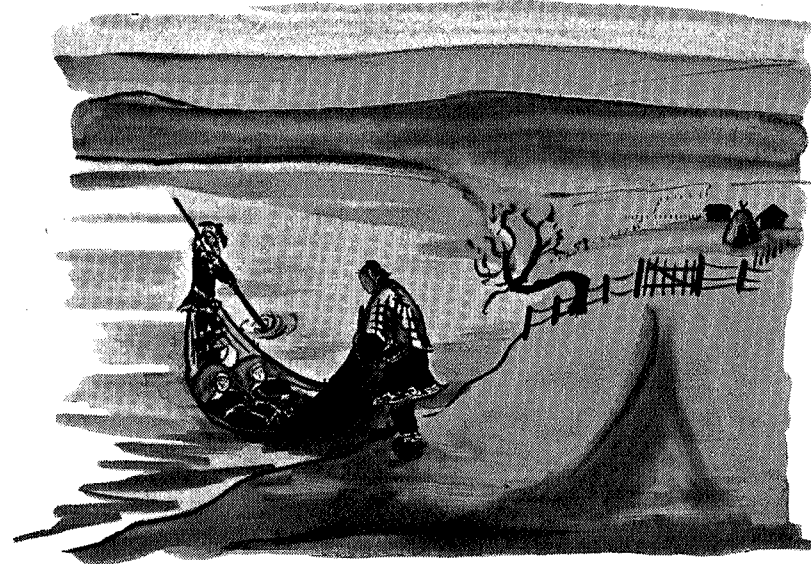
Vi kunde fortsette med bilen ennu et stykke, inntil vi møtte veiarbeiderne som legger veien videre frem til Masiejokka.

Lenger borte øinet vi vårt videre følge, lappen Ole Olla, med hest og vogn. Han satt sammenkrøpet ved den sedvanlige ilden som tendes for å holde myggen vekk. Det var første gang jeg så en lapp i sine maleriske klær ute i naturen. Et festlig syn.

Vi hadde nu foran oss tre timers marsj, over myrer og elver, gjennom kronglet terreng. Til å begynne med gikk vi meget forsiktig, og misundte Ole Ollas skinnklædde ben. Han trasket tørrskodd gjennom vann og myr. Efterhvert blev vi mere skjodesløse og lot oss ikke stanse av hverken bekker eller elver, gjorde som Ole Olla og trasket rett uti, selvfølgelig ikke med samme resultat, men det gjaldt å komme fort frem, for myggen var plagsom tross den friske vinden.

Ved 8-tiden om aftenen kom vi til fjellstuen i Masiejokka.

Selve stedet Masiejokka består av en hel del små hus som beboes av lapper. Fjellstuen bestyres av en lappfamilie. Denne

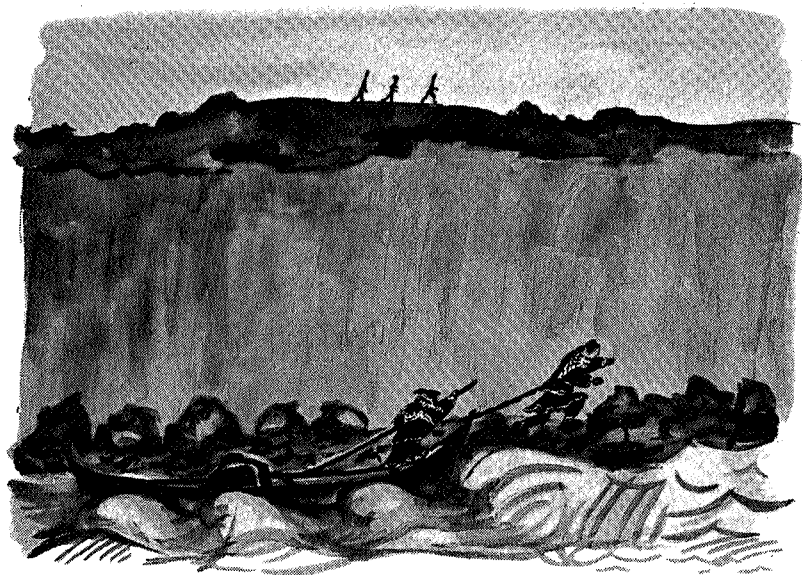
Ferdig til start.

stuen var som på Suoluowobme. På briskene lå oprullet reinskinn og ulltepper. Elle-Maria, en ung, pen lapppike, fikk op varme for oss, og stod til tjeneste. Små, skitne, halv nakne unger tittet nysgjerrig på oss og snakket en hel del vi ikke forstod. Doktoren snakket lappisk, men vi to andre kunde ikke annet enn hilse på lappenes sprog. Det var vi nødt til å kunne for å møte vennlighet fra disse tause, merkelige naturmenneskene. De fleste kunde forresten litt norsk, så vi snakket med dem som med små barn.

Inne hos lappene var fjellstuens kontrast. Der var det skittent og fælt, gulvet var sitte- og liggeplass. På sin egen, umerkelige måte gled de ned på gulvet med benene under sig.

Til min store forbauselse skulde Elle-Maria være vår annen staker til Kautokeino. Efter et bedre måltid, som vi selv tillberedte, blev vi plassert i en elvebåt og begynte på vår ferd op Kautokeinoelven. Båten var lang og lav, vi lå i bunnen med riskvister og regnkep under oss, og støttet oss til ryggsekkene våre.

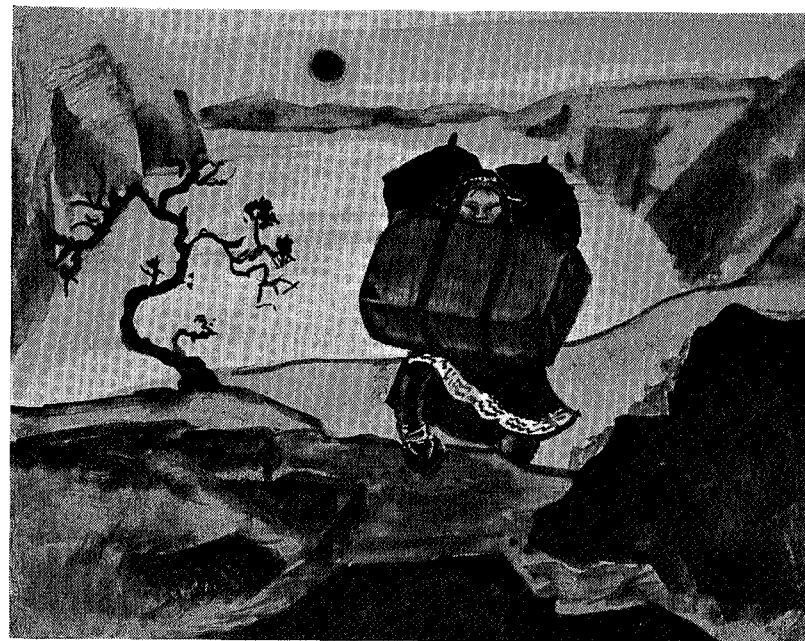
Ole Olla hadde fått påhengsmotoren igang, og tungt arbeidet den mot strømmen. Vannet fosset rundt oss og slog inn i båten.

Ole-Olla staket og Elle-Maria drog.

Plutselig klikket motoren — og i ett nu fór vi for full fart nedover igjen. I neste sekund var Ole Olla og Elle-Maria ved stakene, stanset båten midt i strømmen, fikk den med stor forsiktighet hen mot bredden, og langsomt men sikkert staket de båten opover. Andeløse og spente til det ytterste lå vi og så på. Om en stund var vi igjen i rolig vann, fikk motoren reparert og fortsatte op den brede, rolige elven. Den var stor og rik på vann etter alt regnet og gikk langt over sine bredder inn mellom trærne. Det var vanskelig å se hvor vannet sluttet og skogen begynte.

Lenge varte ikke ferden. Vi hørte først ganske svakt duren av fossende vann, den tiltok etterhvert som vi fór frem, og om litt hadde vi et større fossende fall foran oss. Vi måtte ut av båten, mens lappene fikk den over hindringene. Vi klatret rett op fra elven, og høit oppe fant vi stien forbi stryket, tråkket av faren folk gjennom uminnelige tider. Vi så ned på det skummende og frådende vann som brølende prøvet å stanse de to små farvede

Elle-Maria med medisinkuffert og ryggsekker.

prikkene i et nøtteskall av en båt. Klarer de det — eller klarer de det ikke?

Elle-Maria så trett og sliten ut etter anstrengelsene. De lå ved bredden og ventet da vi kom klatrende ned igjen.

Senere måtte vi gå forbi noen mindre stryk, men de aller minste klarer motoren når Elle-Maria hjalp til med årene.

En stor foss måtte vi forbi, Nieidagorzzi-fossen. Her byttet vi båt. Vår gamle blev trukket up på bredden og alt båret opover til en båt ovenfor fossen. Lappene besørget transporten. Med et rep bandt de bagasjen på sig, og som en eneste stor oppkaning gikk de et helt kvarter op til den nye båten.

Det var allerede langt på natt. Koldt var det, og fuktig. Før vi fortsatte, kokte vi oss kaffe i poststuen som stod her til det bruk.

Ganske snart måtte vi ut av båten igjen for å gå 5 km. forbi det største stryket, Garraguoika. Vi så fra vår høide hvor Elle-Maria

strevet langs stranden med båtens tau rundt sig. Ole Olla staket. De slet sig opover mot det fossende vannet, den halve milen.

Terrenget var tungt å gå i — myret og vått var det, og trærne sendte hele dusjer av vann over oss.

Gjennemvåte og kolde lå vi i båten et par timer før vi nådde Mironjavre. Her tok vi inn på fjellstuen. Elle-Maria tendte i komfyren på den lette måten som er så naturlig for disse menneskene.

Vi sov i stuens reinskinn og ulltepper i to timer. Klokken var åtte da vi, efter å ha spist litt, drog videre til Kautokeino. Lappene sov i folkestuen; jeg fant dem sovende på gulvet i hver sin krok med sekkene under hodet. De pleiet sove slik.

Ut på formiddagen ankom vi til Kautokeino, hvor doktoren straks gikk i gang med sitt arbeide. I over 24 timer hadde vi da reist.

På vinterføre med rein og pulk tar det tre døgn.

Jeg blev satt i land på en side av elven, der hvor lensmannsboligen, presteboligen, kirken og et hvitmalt litet hus lå. Nogen små, grå hus såes lenger borte, og ståltrådgjerder gikk på kryss og tvers så langt en kunde se. På den andre siden av elven lå det hvite, pene lille hotellet og et annet malt hus; langt borte så vi internatskolen.

Dette var lappebyen Kautokeino. Jeg tok inn hos Berit og Isak Hætta i det hvite huset nedenfor kirken. De hadde «pensjonat». Et hyggelig, nymalt litet værelse fikk jeg, og deilig mat. Berit hadde vært pike på hotellet hos finnen Nillima, hun kunde sine saker. Isak hadde vært i Amerika i 20 år, drevet med rein og blitt rik. Nu levet han stille og rolig i sin fødeby, levet på minnene ute fra den store verden, de han visste å berette om for hvert nytt menneske han møtte.

Dagene i Kautokeino blev ikke lystige. Det satte inn med kveldende varme og brennende sol, ikke et vindpust — og myggen plaget oss dag og natt. Skjermet vi oss mot myggen, blev varmen ennu mere utålelig.

Det var like galt da vi tok på tilbaketuren. Heldigvis blev farten stor, når vi hadde både motoren og strømmen til hjelp, og myggsvermen blev tynnere og tynnere, for tilslutt å forsvinne helt.

Vi følte det som var vi i paradiset — brennende sol, luftning på grunn av farten — vidunderlig natur — og ikke noe mygg. Det var herlig.

Duren fra det første stryket blev tydeligere og tydeligere, Ole Olla kommanderte regntøiet på, motoren blev stanset — og vi blev slynget inn i det fossende, skummende og brølende vann — det sprøitet rundt oss, og kokte som i en heksegrøte. Det var spennende — lappene anstrengte sig til det ytterste for å holde båten på rett kjø. Vi hørte ofte hvor den skrapet mot stenene, men som en ål gled den undav og forbi.

Plutselig, et voldsomt rykk — båten hellet over og fyltes med vann, for i neste øieblikk å fare videre. Alt gikk så fort, vi vant ikke å bli redde engang. «Tet fa ein stein», sa Ole Olla koldt og uttrykksløst, da vi om litt la inn til bredden nedenfor stryket for å undersøke båten og legge oss til rette med våre våte klær i solstroken.

Det var underlig at vi slapp fra det så heldig; elven gikk jo langt over sine bredder, ikke å vente at lappene kjente hver sten nu lenger.

I et større stryk fikk bare en av oss være i båten. Fordi jeg var den mest fremmede fikk jeg bli liggende, mens båten i vill, ustyrlig fart blev slynget utfor et fall, tumlet viljeløs om i frådende skumhvirvler, for igjen å komme inn i roligere vann og underkaste sig lappenes styring.

Hele dagen drog vi ned elven, henimot aften kom vi til Masiejokka, spiste litt, og la i vei over vidda til der hvor veien begynte. Den turen vil jeg sent glemme.

Først gjaldt det å få hesten for vognen. Vi tre reisende og to lapper måtte til for å få den inn i skjekene, så forsvant den — mest på to ben — inn mellom trærne — myggen gjorde den gal. Det blev det reneste kappløp mellom myggen og oss. På to timer tilbakela vi veien.

Ikke et vindpust fantes, solen brente fremdeles, og luften var sort av mygg — store som fluer — og små knott. Mygghettene og hanskene, plus tette vindjakker og avisapir under strømpene, er jo ikke nettop det bekvemmeste antrekk i slik varme.

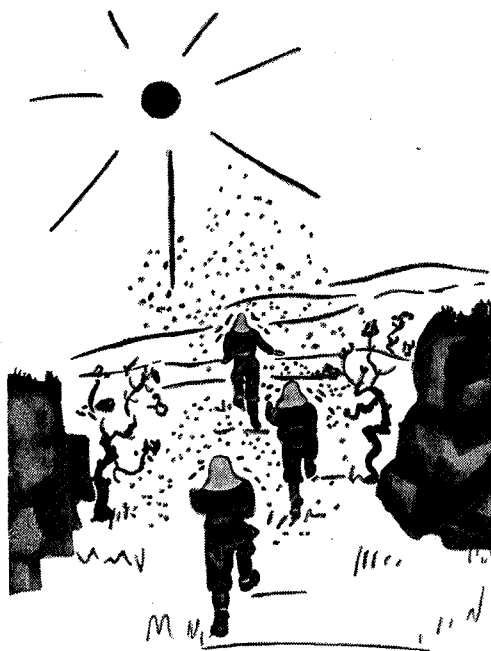
Jeg kan ikke beskrive hvilken lettelse det var å komme inn i

bilen igjen, og bare se den sorte plage rundt oss gjennom glassrutene.

Vidda var i sin skjønneste farveprakt den natten. Stor og rødglødende stod solen på en praktfullt farvet himmel, og forlenet hele naturen med sin prakt. I det fjerne hevet sig gaisenes sne-dekte topper.

Ca. 14 timer tok turen ned til Bossekopp — en veritabel by nu efter alle mine siste inntrykk fra de ville og ubebodde egne.

Björg Svendsen.

Kappløp med myggen.

ANNE AA

I 25 år har Anne Aa vært Jødalshyttas vertinne. I de første 10 år arbeidet hun i den gamle Jødalshytta, som etterhvert som trafikken steg snart blev altfor liten. Og det var nok mangen natt i påskesesongen, når hyttens få rum var stappende fulle, at Anne måtte arbeide i det trange lille kjøkkenet hele natten igjennem for at alt skulde være i orden til tidlig neste dag. Men Anne Aa var alltid like smilende. Og alle ting gikk alltid like mønstergyldig.

Adskillig mere praktisk og rummelig var den nye hytte, som åpnedes i 1918. Det er fra denne hytte, at de fleste nuværende Trollheimsfarere kjenner Anne Aa og minnes hennes sjeldne egenskaper som vertinne på fjellet. Det er det underlige med Jødalshytta, at man så snart føler sig hjemme deroppe. Og det er ofte vanskelig å komme tidsnok avgårde neste dag.

I en liten menneskealder har Anne Aa sett turisttrafikken i Trollheimen under utvikling. Og hun kjenner hele den del av byen som «går» — den «bedre» halvdel, som fjellfolket selv sier. Men også langt utenfor vår bys grenser går Annes bekjentskaper — like til det store utland. Og alle tenker i taknemlighet på Anne Aa for hennes gode og hyggelige stell og håper, at de ennu lenge må få beholde henne på fjellet. For Jødalshytta og Anne Aa hører for de aller fleste Trollheimsvandrere uløselig sammen.

C. W. Carstens.